

ENERGIEONDERZOEK

Door storm gehalveerde conferentie Kennis in Zicht toch succesvol

Donderdag 18 januari 2007 zal 150 geïnteresseerden in energietransitie en interdisciplinair energieonderzoek nog lang blijven. Een deel bereikte de conferentielocatie niet, het deel dat de Shell-toren wel bereikte had een geweldige ochtend totdat de storm die deze donderdag over Nederland raasde (en met name over het IJ te Amsterdam) de conferentie halverwege letterlijk afblies. De eerste helft was veelbelovend; de tweede helft volgt nog.

Nadat deelnemers verwaaid en verregend de conferentielocatie waren binnengekomen, opende Jan Paul van Soest als voorzitter van de Programmacommissie van het NWO/SenterNovem Stimuleringsprogramma

De Shell-toren aan het IJ was donderdag 18 januari meer een 'stormtoren' aan het IJ.

Energieonderzoek de dag. Hij vertelde wat de aanleiding van de dag was: de eerste vijf langlopende programma's zijn bijna allemaal klaar en de vier andere langlopende programma's inmiddels een goed eind op streek. Het was tijd om eens even een pas op de plaats te maken en te kijken wat het interdisciplinaire energieonderzoek tot nu toe heeft opgeleverd en hoe het in de nabije toekomst verder moet. Hij overhandigde stagiair Vincent de Laat (Universiteit Utrecht) een cadeautje als dank voor zijn bewezen diensten. De Laat maakte een rondgang langs alle uitvoerende onderzoekers en heeft geprobeerd een overzicht te maken van de opgeleverde kennis door deze onder meer te relateren aan de transitietheorie van Jan Rotmans. Op basis van het werk van De Laat zijn van alle afgesloten en lopende projecten factsheets gemaakt, die ter inzage hingen tijdens de conferentie en inmiddels op de

website van het programma staan. Twee van de parallelsessies in de ochtend waren geheel gewijd aan de resultaten van De Laat's rondgang. Marjolein Koot en Jan van de Velde (beide kwartiermakers voor het Lectoraal Smart Energy aan de Hogeschool Rotterdam) hadden een presentatie voorbereid waarin zij de onderzoeksresultaten door de oogwimpers bekeken en Erik ten Elshof (Ministerie van EZ en verantwoordelijk voor EOS) reageerde daarop.

Kennis voor de praktijk

In zeven andere (parallel)sessies plus een debat tussen onderzoekers kregen de deelnemers een aardige doorsnede gepresenteerd van wat het Stimuleringsprogramma tot nu toe aan kennis heeft opgeleverd. Jonge promovendi, post-docs, hoogleraren en anderen lichtten toe waar ze zich de afgelopen jaren mee bezig hebben gehouden en wat deze kennis kan bijdragen aan de energietransitie. Vervolgens kwamen er coreferenten aan het woord uit de wereld van beleid, energiebedrijfsleven, advies & onderzoek. Zij reageerden op het gepresenteerde onderzoek vanuit hun professionele betrokkenheid bij de energietransitie in de praktijk.

Rol gammakennis moet groter

In het onderzoekersdebat gingen Jos Bruggink (ECN en VU), Geert Verbong (TUE) en Jaap Jelsma (UT) in discussie met elkaar en het publiek over interdisciplinair energieonderzoek. Hoofdvragen waren wat dit type onderzoek de laatste jaren heeft opgeleverd, welke belangrijke vragen er nu voorliggen en waar het naar toe moet met dit type onderzoek in de nabije toekomst. Alledrie hadden stellingen geformuleerd en bleken het vooral op één punt eens: de rol van gammakennis moet groter worden om de transitie werkelijk te laten slagen. Bruggink benadrukte daarbij dat er bestuurlijke vernieuwing nodig is om de relatie tussen overheid en burger in transitie beter vorm te geven; Jelsma brak een lans voor het centraal stellen van gedragsverandering, waaraan de technologie vervolgens

ENERGIEONDERZOEK

Susanne Agterbosch (links) en Ineke Meijer (midden) waren twee van de vele onderzoekers die hun promotieonderzoek presenteerden; Frank Dietz van het Ministerie van Economische Zaken (rechts) reageerde erop vanuit de beleidspraktijk.

dienstbaar zou moeten worden gemaakt. Verbong bekeek de zaak van de historische kant: we moeten beter leren omgaan met het verschil tussen korte- en langetermijn-afwegingen en we leren nog steeds onvoldoende van het verleden.

Observaties nog in het vat

Bij elke sessie was een 'observerator' aanwezig. Zij zouden in een debat in de middag de brug slaan tussen de ontwikkelde kennis tot nu toe en de kennis die nodig is om in de nabije toekomst te ontwikkelen. Door het halverwege afbreken van de conferentie lukte dit niet. De impressies en discussiepunten van de observatoren Peter Aubert (EZ), Paquita Perez (Open Universiteit), Matthijs Hisschemöller (VU), Hans Jager (Stichting Natuur en Milieu) en Aart van Hattem (Shell/Kennissoever Duurzaamheid) zullen echter nog wel worden meegenomen in het vervolg op de conferentie.

Enkele observaties

Aart van Hattem

'Veel onderzoekers zijn het eens dat er voor een succesvolle energietransitie betrokken burgers nodig zijn. Zelfs omgekeerd: burgers moeten overheid bij de les houden! De afgelopen jaren dachten de burgers 'duurzamer' dan de overheid.'

Matthijs Hisschemöller

'Veel van het verrichte onderzoek naar transitiesturing tot nu toe, is relevant en interessant voor de beleidspraktijk. Maar het is vaak erg abstract verwoord en heeft nog een vertaalslag nodig.'

Peter Aubert

'De behoefte aan niet-technologisch onderzoek lijkt niet erg groot in de huidige transitiepraktijk. Er lijkt dan ook sprake van een 'researchers- en government-push'. Als dat zo is, hoe kunnen we dan de onderzoekresultaten waardevoller maken? En hoe krijgen we (tegenstribbelende) stakeholders zo ver dat ze op basis van onze wetenschappelijke bevindingen hun gedrag veranderen?'

Paquita Perez

'Met name de energieliberalisatie, gecombineerd met gelijktijdig strengere emissie-eisen, heeft een dempend effect gehad op het gebruik van biomassa. De overheid en ook andere partijen hadden hierop beter in kunnen spelen. Kan transdisciplinair onderzoek, waarin kennisinstellingen en maatschappelijke en politieke organisaties vanaf het begin samenwerken, een oplossing zijn?'

De gehouden presentaties, de factsheets en de stellingen uit het onderzoekersdebat staan allemaal op de website van het NWO/SenterNovem Stimuleringsprogramma Energieonderzoek: <http://www.nwo.nl/energieonderzoek>

Foto's Cees Bakker, Organisatie voor Duurzame Energie